Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2021. gada 14. oktobrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Elektroenerģijas iekšējā tirgus kopīgie noteikumi – Direktīva 2009/72/EK – 3. panta 2. un 6. punkts – Sabiedrisko pakalpojumu saistību noteikšana – Sociālās atlaides neaizsargāto patērētāju aizsardzībai finansēšana – Pārskatāmības un nediskriminācijas prasības

Lietā C-683/19

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija) iesniedza ar 2019. gada 9. jūlija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2019. gada 16. septembrī, tiesvedībā

Viesgo Infraestructuras Energéticas SL, iepriekš – *E.ON España SLU*,

pret

Administración General del Estado,

Iberdrola, SA,

Naturgy Energy Group SA, iepriekš – *Gas Natural SDG SA*,

EDP España SAU, iepriekš – *Hidroeléctrica del Cantábrico SA*,

CIDE Asociación de Distribuidores de Energía Eléctrica,

Endesa SA,

Agri-Energía SA,

Navarro Generación SA,

Electra del Cardener SA,

Serviliano García SA,

Energías de Benasque SL,

Candín Energía SL,

* Tiesvedības valoda – spāņu.

Cooperativa Eléctrica Benéfica Catralense,

Cooperativa Valenciana,

Eléctrica Vaquer SA,

Hijos de José Bassols SA,

Electra Aduriz SA,

El Gas SA,

Estabanell y Pahisa SA,

Electra Caldense SA,

Cooperativa Popular de Fluid Electric Camprodón SCCL,

Fuciños Rivas SL,

Electra del Maestrazgo SA,

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs J. Regans [*E. Regan*], ceturtās palātas priekšsēdētājs K. Likurgs [*C. Lycourgos*] (referents) un tiesnesis M. Ilešičs [*M. Ilešič*],

ģenerāladvokāts: M. Bobeks [*M. Bobek*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Viesgo Infraestructuras Energéticas SL*, iepriekš – *E.ON España SLU*, vārdā – *N. Encinar Arroyo* un *G. Rubio Hernández-Sampelayo*, *abogados*, kā arī *M. J. Gutiérrez Aceves*, *procuradora*,

– *Iberdrola SA* vārdā – *J. Giménez Cervantes*, *M. García García* un *C. A. F. Lowhagen*, *abogados*,

– *Naturgy Energy Group SA* vārdā – *F. González Díaz* un *B. Martos Stevenson*, *abogados*,

– *EDP España SAU* vārdā – *J. Expósito Blanco* un *J. Fernández García*, *abogados*,

– *Endesa SA* vārdā – *A. J. Sánchez Rodríguez* un *J. J. Lavilla Rubira*, *abogados*,

– *Agri-Energía SA*, *Navarro Generación SA*, *Electra del Cardener SA*, *Serviliano García SA*, *Energías de Benasque SL*, *Cooperativa Eléctrica Benéfica Catralense*, *Cooperativa Valenciana*, *Eléctrica Vaquer SA*, *Hijos de José Bassols SA*, *Electra Aduriz SA*, *El Gas SA*, *Estabanell y*

Pahisa SA, *Electra Caldense SA*, *Cooperativa Popular de Fluid Electric Camprodón SCCL*, *Fuciños Rivas SL* un *Electra del Maestrazgo SA*, vārdā – *I. Bartol Mir*, *abogada*,

– Spānijas valdības vārdā – *J. Ruiz Sánchez* un *S. Centeno Huerta*, pārstāves,

– Eiropas Komisijas vārdā – *O. Beynet* un *M. Jáuregui Gómez*, pārstāves,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2021. gada 15. aprīļa tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu (OV 2009, L 211, 55. lpp.) 3. panta 2. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Viesgo Infraestructuras Energéticas SL* (turpmāk tekstā – "*Viesgo*"), iepriekš – *E.ON España SLU* (turpmāk tekstā – "*E.ON*"), no vienas puses, un *Administración General del Estado* (Valsts pārvalde, Spānija) un Spānijas uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, no otras puses, par sabiedriskā pakalpojuma saistību finansēšanas shēmas likumību attiecībā uz elektroenerģijas cenas samazinājumu, ko izmanto noteikti neaizsargāti patērētāji.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 Atbilstoši Direktīvas 2009/72 7., 45., 50. un 53. apsvērumam:

"(7) Komisijas 2007. gada 10. janvāra Paziņojumā "Enerģētikas politika Eiropai" uzsvērts, cik svarīgi ir pabeigt elektroenerģijas iekšējā tirgus izveidi un pieņemt vienādus noteikumus visiem elektroenerģijas uzņēmumiem, kas veic uzņēmējdarbību [Savienībā]. Komisijas 2007. gada 10. janvāra Paziņojumos "Gāzes un elektroenerģijas iekšējā tirgus perspektīvas" un "Eiropas gāzes un elektroenerģijas nozares apsekojums saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 17. pantu (galīgais ziņojums)" parādīts, ka pašreizējie noteikumi un pasākumi nav pietiekams pamats labi funkcionējoša iekšējā tirgus izveidei.

[..]

(45) [..] Dalībvalstīm būtu jāveic neaizsargāto lietotāju aizsardzībai vajadzīgie pasākumi elektroenerģijas iekšējā tirgus kontekstā. Šādi pasākumi var būt atšķirīgi, ņemot vērā konkrētos apstākļus attiecīgajās dalībvalstīs, un var ietvert īpašus pasākumus attiecībā uz elektroenerģijas rēķinu apmaksu vai vispārīgākus pasākumus sociālās nodrošināšanas sistēmā. [..]

(50) Ir turpmāk jāpilnveido sabiedriskā pakalpojuma saistības, tostarp saistībā ar universālo pakalpojumu, un no tām izrietošās kopējās obligātās prasības, lai visiem patērētājiem, jo īpaši neaizsargātiem patērētājiem, nodrošinātu ieguvumus no konkurences un taisnīgām cenām. Sabiedriskā pakalpojuma prasības [saistības] būtu jāinterpretē valstu līmenī, ņemot vērā situāciju attiecīgajā valstī; dalībvalstīm tomēr būtu jāievēro [Savienības] tiesību akti. Savienības pilsoņiem un, ja dalībvalstis to uzskata par vajadzīgu, maziem uzņēmumiem vajadzētu būt iespējai izmantot sabiedriskā pakalpojuma saistības, jo īpaši attiecībā uz piegādes drošumu un saprātīgām cenām. [..]

[..]

(53) Enerģētiskā nabadzība [Savienībā] ir arvien lielāka problēma. Tādēļ skartajām dalībvalstīm, kas vēl to nav izdarījušas, būtu jāizstrādā valsts rīcības plāni vai citi piemēroti mehānismi, lai novērstu enerģētisko nabadzību un mazinātu to cilvēku skaitu, kuri nonākuši šādā situācijā. Jebkurā gadījumā dalībvalstīm būtu jānodrošina neaizsargāto lietotāju energoapgāde. Lai to izdarītu, varētu izmantot integrētu pieeju, piemēram, saistībā ar sociālo politiku un pasākumiem sociālā nodrošinājuma vai mājokļu energoefektivitātes uzlabošanas jomā. Ar šo direktīvu vismaz būtu jārada iespēja īstenot valsts politiku neaizsargāto lietotāju labā."

4 Šīs direktīvas 2. pantā "Definīcijas" bija paredzēts:

"Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

[..]

21) "vertikāli integrēts uzņēmums" ir elektroenerģijas uzņēmums vai elektroenerģijas uzņēmumu grupa, kurā viena un tā pati persona vai personas var tieši vai netieši kontrolēt uzņēmumu un kurā uzņēmums vai uzņēmumu grupa veic vismaz vienu no pārvades vai sadales funkcijām un vismaz vienu no elektroenerģijas ražošanas vai piegādes funkcijām;

[..]."

5 Minētās direktīvas 3. panta 2., 6. un 7. punktā bija noteikts:

"2. Pilnībā ievērojot attiecīgos [LESD] noteikumus, jo īpaši tā [106]. pantu, dalībvalstis uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, var vispārējās ekonomikas interesēs piemērot sabiedrisko pakalpojumu saistības attiecībā uz drošumu, tostarp piegādes drošumu, piegādes regularitāti, kvalitāti un cenu, kā arī uz vides aizsardzību, tostarp energoefektivitāti, enerģiju no atjaunīgiem avotiem un klimata aizsardzību. Šādas saistības ir skaidri definētas, pārskatāmas, nediskriminējošas, pārbaudāmas, un tās garantē, ka [Eiropas Savienības] elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga piekļuve valstu patērētājiem. [..]

[..]

6. Ja nosaka finansiālu kompensāciju, citus kompensācijas veidus un ekskluzīvas tiesības, ko dalībvalsts piešķir 2. un 3. punktā minēto saistību izpildei, to dara nediskriminējoši un pārskatāmi.

7. Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai aizsargātu tiešos lietotājus, un jo īpaši nodrošina pietiekamu aizsardzību neaizsargātiem lietotājiem. Šajā sakarā katra dalībvalsts definē neaizsargāta lietotāja jēdzienu, kas var būt ar atsauci uz enerģētisko nabadzību un, *inter alia*, uz

aizliegumu krīžu laikā atslēgt šādus lietotājus. Dalībvalstis nodrošina, ka tiek piemērotas ar neaizsargātiem lietotājiem saistītās tiesības un pienākumi. [..]"

Spānijas tiesības

6 2013. gada 26. decembra *Ley 24/2013 del Sector Eléctrico* (Likums 24/2013 par elektroenerģijas nozari; turpmāk tekstā – "Likums 24/2013") 45. pantā "Neaizsargātie patērētāji", pamatlietā piemērojamajā redakcijā, bija noteikts:

"1. Par neaizsargātiem patērētājiem uzskata tos elektroenerģijas patērētājus, kuri atbilst nosakāmajiem sociālajiem, patēriņa un pirktspējas raksturlielumiem. Katrā ziņā pasākums attiecas tikai uz fiziskām personām to ierastajā dzīvesvietā.

Neaizsargātu patērētāju definīciju un prasības, kurām tiem ir jāatbilst, kā arī šai grupai veicamos pasākumus, valdība nosaka normatīvajos aktos.

2. Sociālā atlaide attiecas uz neaizsargātiem patērētājiem, kuri atbilst sociālajiem, patēriņa un pirktspējas raksturlielumiem, kas noteikti ar Ministru padomes Karaļa dekrētu. Šajā nolūkā tiek noteikts slieksnis attiecībā uz ienākumu rādītāju uz katru ģimenes locekli. Katrā ziņā pasākums attiecas tikai uz fiziskām personām to ierastajā dzīvesvietā.

3. Sociālā atlaide sedz starpību starp brīvprātīgas cenas vērtību, kas paredzēta patērētājiem ar zemu patēriņu, un bāzes vērtību, kas tiek saukta par "galalietotāja tarifu", un attiecīgais atsauces piegādātājs to piemēro patērētāju, kuriem ir tiesības uz sociālo atlaidi, rēķiniem.

Ministro de Industria, de Energía y de Turismo [(rūpniecības, enerģētikas un tūrisma ministrs)], iepriekš saskaņojot ar *Comisión Delegada del Gobierno para Asuntos Económicos* [(Valdības deleģētā komisija ekonomikas jautājumos)], nosaka galalietotāja tarifu.

4. Sociālā atlaide tiek uzskatīta par sabiedriskā pakalpojuma saistībām saskaņā ar Direktīvu [2009/72], un tās izmaksas sedz uzņēmumu grupu mātesuzņēmumi vai, attiecīgā gadījumā, uzņēmumi, kas vienlaikus īsteno elektroenerģijas ražošanas, sadales un tirdzniecības darbības.

Finansējamo summu procentuālo daļu sadalījums katrai uzņēmumu grupai tiek aprēķināts kā attiecība starp vienu lielumu, kas ir sadales uzņēmumu sadales tīkliem pievienoto pieslēgumu gada kopskaits un grupā ietilpstošo tirdzniecības uzņēmumu klientu skaits, un otru lielumu, kas atbilst visu uzņēmumu grupu, kuras tiek ņemtas vērā šajā sadalījumā, visu pieslēgumu vidējai gada vērtībai un klientiem.

Šo procentuālo daļu sadalījumu katru gadu aprēķina *Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia* [(Nacionālā tirgus un konkurences komisija)] saskaņā ar tiesiskajā regulējumā noteikto kārtību un nosacījumiem. Šim nolūkam minētā komisija katra gada novembrī interneta mājas lapā publicē informāciju par secīgo iepriekšējo gadu par sadales uzņēmumu sadales tīkliem pievienoto pieslēgumu gada vidējo skaitu un tirdzniecības uzņēmumu klientu skaitu, kā arī uzņēmumu grupu vai, attiecīgā gadījumā, uzņēmumu, kuri atbilst šī punkta pirmajā daļā noteiktajam kritērijam, sarakstu.

Minētā komisija līdz katra gada 1. decembrim iesniedz priekšlikumu noteikt finansējuma procentuālās daļas katram mātesuzņēmumam, un tas ir jāapstiprina rūpniecības, enerģētikas un

tūrisma ministram ar rīkojumu, kuru publicē *Boletín Oficial del Estado* [Valsts Oficiālajā Vēstnesī].

Jebkurā gadījumā iemaksas, kas jāveic katram no šiem uzņēmumiem, iemaksā īpašā depozīta kontā, ko šim nolūkam izveidojusi administratīvā iestāde, kas ir atbildīga par tā pārvaldību."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

7 2014. gada 18. decembrī *E.ON*, kuras tiesību pārņēmēja ir *Viesgo*, cēla administratīvu prasību *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa, Spānija), lai atceltu 2014. gada 21. novembra *Real Decreto 968/2014 por el que se desarrolla la metodología para la fijación de los porcentajes de reparto de las cantidades a financiar relativas al bono social* (Karaļa dekrēts 968/2014 par metodoloģiju, pēc kuras nosaka saistībā ar sociālo atlaidi finansējamo summu sadalījuma procentuālās daļas; turpmāk tekstā – "Karaļa dekrēts 968/2014").

8 *E.ON* apgalvoja, ka Likuma 24/2013 45. panta 4. punktā paredzētā sociālās atlaides finansēšanas shēma, kas ieviesta ar Karaļa dekrēta 968/2014 2. un 3. pantu, nav saderīga ar Direktīvu 2009/72.

9 Ar 2016. gada 24. oktobra spriedumu *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) apmierināja *E.ON* prasību un nosprieda, ka šī finansēšanas shēma nav piemērojama, jo tā nav saderīga ar Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktu. Šī tiesa norāda, ka tā ir balstījusies uz Tiesas 2010. gada 20. aprīļa spriedumu *Federutility* u.c. (C-265/08, EU:C:2010:205) un 2016. gada 7. septembra spriedumu *ANODE* (C-121/15, EU:C:2016:637). Konkrēti, tā uzskatīja, ka pēdējā minētajā spriedumā, kas attiecas uz valsts tiesisko regulējumu par gāzes cenām, norādītais pamatojums ir pilnībā attiecināms uz elektroenerģijas nozari, jo Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/73/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu (OV 2009, L 211, 94. lpp.) 3. panta 2. punkts un Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkts ir salīdzināmi. Līdz ar to saskaņā ar "*acte éclairé*" doktrīnu tā nolēma nevērsties Tiesā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

10 Valsts vispārējā administrācija iesniedza *Tribunal Constitucional* (Konstitucionālā tiesa, Spānija) apelācijas sūdzību par konstitucionālo tiesību aizsardzību (*recurso de amparo*) par šo spriedumu.

11 2019. gada 26. martā pēdējā minētā tiesa prasību apmierināja. Līdz ar to tā atcēla minēto spriedumu, nospriežot, ka *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) ir pārkāpusi tiesības uz tiesas procesu ar visām garantijām atbilstoši Spānijas Konstitūcijas 24. panta 2. punktam, atsacīdamās piemērot valsts tiesisko regulējumu, jo tas neesot saderīgs ar Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktu, pirms tam nevēršoties Tiesā lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Tā arī uzdeva atjaunot tiesvedību stadijā pirms sprieduma pasludināšanas, lai *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) pieņemtu jaunu nolēmumu. No iesniedzējtiesas nolēmumu izriet, ka *Tribunal Constitucional* (Konstitucionālā tiesa) uzskatīja, ka "*acte éclairé*" doktrīnas piemērošanas nosacījumi šajā lietā nav izpildīti un ka tādējādi *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) nav atbrīvota no pienākuma uzdot prejudiciālu jautājumu.

12 Izpildot šo spriedumu, *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) nolēma iesniegt Tiesai šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, izklāstot jautājumus, kuru dēļ tā nosprieda, ka Spānijas tiesiskais regulējums nav saderīgs ar Direktīvu 2009/72.

13 *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) norāda, ka Likuma 24/2013 45. pantā minētā sociālā atlaide ir pakalpojums ar izteiktu sociālu raksturu un sabiedriskā pakalpojuma saistību iezīmēm, kura mērķis ir aizsargāt noteiktus elektroenerģijas patērētājus, kas izmanto galalietotāju tarifu un kas atbilst noteiktiem sociālajiem, patēriņa un pirktspējas raksturlielumiem attiecībā uz viņu ierastās dzīvesvietas elektroenerģijas izmaksām.

14 Šī tiesa norāda, ka no 2013. gada 12. jūlija *Real decreto-ley 9/2013, por el que se adoptan medidas urgentes para garantizar la estabilidad financiera del sistema eléctrico* (Karaļa dekrēts 9/2013, ar ko pieņem steidzamus pasākumus, lai garantētu elektroenerģijas sistēmas finansiālo stabilitāti), kurš tika pieņemts pirms Likuma 24/2013, pamatojuma izriet, ka šī likuma 45. panta 4. punktā minētā sociālās atlaides finansēšanas shēma ir paredzēta, lai veiktu nepieciešamo un steidzamo sistēmas izmaksu samazinājumu saskaņā ar publiskā pakalpojuma saistībām, nosakot, ka sociālas atlaides izmaksas sedz uzņēmumu grupu mātesuzņēmumi vai uzņēmumi, kuri īsteno elektroenerģijas ražošanas, sadales un tirdzniecības darbības un ir vertikāli integrētas grupas. Valsts likumdevēja ieskatā, šāda pienākuma noteikšana šiem mātesuzņēmumiem ļauj, kaut netieši, sadalīt šīs izmaksas starp elektroenerģijas nozares galvenajām komercdarbībām.

15 Iesniedzējtiesa šajā ziņā norāda, ka jautājums, kas rodas šajā lietā, ir par to, vai šāds pamatojums atbilst Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktā paredzētajām prasībām, saskaņā ar kurām sabiedriskā pakalpojuma saistībām, pirmkārt, ir jābūt skaidri definētām, pārskatāmām, nediskriminējošām un pārbaudāmām un, otrkārt, ir jāgarantē Savienības elektroenerģijas uzņēmumiem vienlīdzīga piekļuve valsts patērētājiem.

16 Tā uzsver, ka valsts likumdevējam tiek pārmests, ka tas ir nolēmis, ka no dalībniekiem, kas darbojas trijās elektroenerģijas tīkla nozarēs – ražošana, sadale un tirdzniecība –, tikai tie uzņēmumi vai uzņēmumu grupas, kas vienlaicīgi veic šīs trīs darbības un kas ir vertikāli integrētas grupas, uzņemas šī sabiedriskā pakalpojuma saistību finansēšanas izmaksas, savukārt no šīm izmaksām ir atbrīvoti visi uzņēmumi vai uzņēmumu grupas, kuri darbojas tikai vienā vai pat divās no šīm nozarēm.

17 No 2014. gada 7. marta *Orden IET/350/2014, por la que se fijan los porcentajes de reparto de las cantidades a financiar relativas al bono social correspondientes a 2014* (Dekrēts IET/350/2014, ar ko nosaka saistībā ar sociālo atlaidi finansējamo summu sadalījuma procentuālās daļas 2014. gadam), kurā noteiktas attiecīgās struktūras un saskaņā ar sociālo atlaidi finansējamo summu procentuālais sadalījums 2014. gadam, izrietot, ka tikai piecām uzņēmumu grupām vai uzņēmumiem ir piešķirti nozīmīgi koeficienti vai procentuālas daļas, kas viena no otras būtiski atšķiras (*Endesa SA* (41,612696 %), *Iberdrola SA* (38,474516 %), *Gas Natural SDG SA* (14,185142 %), *Hidroeléctrica del Cantábrico* (2,649114 %) un *E.ON* (2,368956 %)). No tā izriet, ka tikai šie pieci uzņēmumi piedalās sociālo atlaižu finansēšanā 99,290424 % apmērā, savukārt 23 atlikušajiem identificētajiem uzņēmumiem ir piešķirti ievērojami samazināti koeficienti, kas visi ir acīmredzami zemāki par 1 %.

18 Turklāt iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai ar pamatlietā aplūkoto valsts tiesisko regulējumu, iespējams, ir pārkāpts samērīguma princips, jo pienākums finansēt sociālo atlaidi ir noteikts nevis izņēmuma kārtā vai uz ierobežotu laiku, bet gan uz nenoteiktu laiku un neparedzot nekādu atmaksu vai kompensācijas pasākumu.

19 Šajos apstākļos *Tribunal Supremo* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai atbilstoši iedibinātajai Tiesas judikatūrai, tostarp tās 2010. gada 20. aprīļa spriedumam *Federutility* u.c. (C-265/08, EU:C:2010:205) un 2016. gada 7. septembra spriedumam *ANODE* (C-121/15, EU:C:2016:637), ar Direktīvas [2009/72] 3. panta 2. punkta prasībām ir saderīgs tāds valsts tiesiskais regulējums kā tas, kas ir noteikts [Likuma 24/2013] 45. panta 4. punktā – kas vēlāk ir īstenots ar [Karaļa dekrēta 968/2014] 2. un 3. pantu –, kurā sociālās atlaides finansēšanas izmaksas tiek uzticētas noteiktiem elektrosistēmas uzņēmumiem (uzņēmumu grupu mātesuzņēmumiem vai, attiecīgā gadījumā, uzņēmumiem, kas vienlaikus īsteno elektroenerģijas ražošanas, sadales un tirdzniecības darbības), lai gan daži no šiem subjektiem ir maznozīmīgi nozarē kopumā, turpretī atbrīvojot no šīm izmaksām citus uzņēmumus vai uzņēmumu grupas, kas iespējami ir labākā situācijā, lai uzņemtos šīs izmaksas vai nu sava apgrozījuma, vai relatīvā nozīmīguma kādā no darbības nozarēm dēļ, vai tāpēc, ka tie veic divas no šīm darbībām vienlaikus un integrētā veidā?

2) Vai ar Direktīvas [2009/72] 3. panta 2. punktā noteikto samērīguma prasību ir saderīgs valsts tiesiskais regulējums, no kura izriet, ka sociālās atlaides finansēšanas pienākums tiek noteikts nevis izņēmuma kārtā un uz ierobežotu laiku, bet gan uz nenoteiktu laiku un neparedzot nekādu atmaksu vai kompensācijas pasākumu?"

Par Tiesas kompetenci un lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību

20 *Viesgo*, *Iberdrola* un *Endesa* būtībā uzskata, ka, ņemot vērā apstākļus, kas bija lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pamatā, kā arī iesniedzējtiesas sniegtās norādes, Tiesai būtu vai nu jāatzīst, ka tai nav kompetences, vai arī jāuzskata, ka šis lūgums nav pieņemams. Konkrēti, tie uzskata, ka iemesli, kas likuši iesniedzējtiesai iesniegt šo lūgumu, nav Savienības tiesības, jo šī tiesa uzskatīja, ka tai saskaņā ar tiesvedību un valsts judikatūru ir jāuzdod prejudiciāls jautājums, lai gan tai šajā lietā neesot šaubu par interpretāciju, kas apdraudētu Savienības tiesību pārākumu un efektivitāti.

21 Iesniedzējtiesa norāda, ka *Tribunal Constitucional* (Konstitucionālā tiesa) atcēla 2016. gada 24. oktobrī pasludināto spriedumu, uzskatot, ka tā nav pietiekami izklāstījusi iemeslus, kuru dēļ tā ir atsaukusies uz *acte éclairé* doktrīnu. Tomēr tā uzskata, ka patiesais šīs atcelšanas iemesls ir tas, ka *Tribunal Constitucional* (Konstitucionālā tiesa) valsts tiesu nolēmumiem piemēro atšķirīgu un stingrāku pārbaudes kritēriju Savienības tiesību interpretācijas un piemērošanas jomā, ja šīs tiesas atsakās piemērot valsts likumu tādēļ, ka tās uzskata, ka tas ir pretrunā Savienības tiesībām, nevis tad, ja tās nolemj, ka valsts tiesiskais regulējums ir saderīgs ar šīm tiesībām.

22 Nepastāvot vajadzībai izvērtēt *Tribunal Constitucional* (Konstitucionālā tiesa) tiesu prakses atbilstību Savienības tiesībām, uz ko atsaucas iesniedzējtiesa, ir jākonstatē ka, pirmām kārtām, lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Savienības tiesību normu, proti, Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktu, kuru interpretēt ir Tiesas kompetencē.

23 Otrām kārtām, no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka vienīgi valsts tiesa, kas izskata strīdu un uzņemas atbildību par tālāko tiesas nolēmumu, var, izvērtējot katras konkrētās lietas apstākļus, noteikt gan prejudiciāla nolēmuma nepieciešamību sprieduma taisīšanas vajadzībām, gan Tiesai uzdoto jautājumu nozīmību. Līdz ar to, ja uzdotie jautājumi attiecas uz Savienības tiesību normas interpretāciju vai spēkā esamību, Tiesai principā ir par tiem jālemj. No tā izriet, ka uz jautājumiem

par Savienības tiesībām ir attiecināms atbilstības pieņēmums. Atteikties lemt par valsts tiesas uzdotu prejudiciālo jautājumu Tiesa var tikai tad, ja lūgtajai interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas apstākļiem vai tās priekšmetu, ja problēmai ir hipotētisks raksturs vai arī ja Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesību apstākļi, kas vajadzīgi, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz minētajiem jautājumiem (spriedums, 2020. gada 16. jūlijs, *Facebook Ireland* un *Schrems*, C-311/18, EU:C:2020:559, 73. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

24 Šajā gadījumā vispirms prejudiciālie jautājumi ir acīmredzami saistīti ar pamatlietas priekšmetu, jo iesniedzējtiesa ar tiem vēlas noskaidrot, vai valsts tiesību normas, kuru tiesiskums tajā ir apstrīdēts, ir saderīgas ar saistībām, kas Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktā dalībvalstīm ir noteiktas elektroenerģijas nozarē. Turklāt nešķiet, ka tās izvirzītā problēma būtu hipotētiska. Visbeidzot, šī tiesa lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir izklāstījusi pietiekamus tiesiskos un faktiskos elementus, lai ļautu Tiesai uz šo jautājumu sniegt lietderīgu atbildi.

25 Šajā ziņā ir jāpiebilst, ka pretēji lietai, kurā pasludināts 1981. gada 16. decembra spriedums *Foglia* (244/80, EU:C:1981:302), uz ko atsaucas daži pamatlietas dalībnieki, šis lūgums atbilst objektīvai vajadzībai atrisināt strīdu iesniedzējtiesā.

26 Trešām kārtām, ir jāatgādina, ka valsts tiesai nekādi nav aizliegts uzdot Tiesai prejudiciālus jautājumus, uz kuriem – kāda pamatlietas dalībnieka skatījumā – atbilde nerada nekādas pamatotas šaubas. Tādējādi, pat pieņemot, ka tas tā ir, lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu, kas ietver šādus jautājumus, tomēr nekļūst nepieņemams (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 30. aprīlis, *Overgas Mrezhi* un *Balgarska gazova asotsiatsia*, C-5/19, EU:C:2020:343, 45. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

27 Līdz ar to no iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Tiesas kompetencē ir atbildēt uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu un ka tas ir pieņemams.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

28 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to nav saderīgi, ka kāda sabiedriskā pakalpojuma saistību izmaksas, kas izpaužas kā elektroenerģijas piegāde par samazinātu tarifu noteiktiem neaizsargātiem patērētājiem, tiek uzliktas vienīgi uzņēmumu grupu mātesuzņēmumiem vai, attiecīgā gadījumā, uzņēmumiem, kas vienlaikus īsteno elektroenerģijas ražošanas, sadales un tirdzniecības darbības.

29 Šajā ziņā ir jāprecizē, ka pamatlietā aplūkotais pasākums nozīmē pienākumu veikt finansiālu iemaksu, kas ļauj segt sociālās atlaides izmaksas, kuras izpaužas kā elektroenerģijas patēriņa rēķina noteikta samazināšana, kas tirdzniecības uzņēmumiem ir jāpiemēro par labu noteiktiem patērētājiem, kuri ir kvalificēti kā "neaizsargāti". Šī samazinājuma summa atbilst starpībai starp brīvprātīgas elektroenerģijas cenas, kura paredzēta patērētājiem ar zemu patēriņu, vērtību un samazinātu tarifu, kas tiek saukts par "galalietotāja tarifu" un ko nosaka valsts iestāde.

30 Pirmkārt, ir jāpārbauda, vai šī obligātā finansiālā iemaksa ir sabiedriskā pakalpojuma saistības Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkta izpratnē un tādējādi ietilpst šīs tiesību normas piemērošanas jomā.

31 Pirmām kārtām, Tiesa ir nospriedusi, ka jēdziens "sabiedriskā pakalpojuma saistības" šīs tiesību normas izpratnē atbilst valsts iejaukšanās pasākumiem elektroenerģijas tirgus darbībā, nosakot elektroenerģijas nozares uzņēmumiem pienākumu rīkoties minētajā tirgū nolūkā sasniegt vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes mērķi, pamatojoties uz valsts iestāžu noteiktiem kritērijiem. Līdz ar to šo uzņēmumu brīvība rīkoties minētajā tirgū tiek ierobežota tādējādi, ka tikai savās komerciālajās interesēs šie uzņēmumi nebūtu piegādājuši konkrētas preces vai snieguši konkrētus pakalpojumus, vai nebūtu uzņēmušies to darīt tādā pašā mērā vai ar tādiem pašiem nosacījumiem (spriedums, 2019. gada 19. decembris, *Engie Cartagena*, C-523/18, EU:C:2019:1129, 45. punkts).

32 Ņemot vērā šo definīciju, ir jākonstatē, ka šajā gadījumā tirdzniecības uzņēmumu pienākums piegādāt elektroenerģiju par samazinātu tarifu noteiktiem neaizsargātiem patērētājiem atbilst sabiedriskā pakalpojuma saistībām Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkta izpratnē.

33 Pirmkārt, šiem uzņēmumiem pašiem ir jārīkojas, lai sasniegtu valsts likumdevēja, kurš ir noteicis sociālo atlaidi, izvirzīto vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes mērķi aizsargāt neaizsargātos patērētājus – kas atspoguļo Savienības likumdevēja izvirzīto mērķi, kā tas arī izriet no Direktīvas 2009/72 45., 50. un 53. apsvēruma. Otrkārt, šo uzņēmumu darbības brīva elektroenerģijas tirgū ir ierobežota, ja tikai savu komerciālo interešu dēļ tie nav piegādājuši elektroenerģiju attiecīgajiem patērētājiem vai nav to piegādājuši par to pašu cenu.

34 Otrām kārtām, no Likuma 24/2013 45. panta 4. punkta pirmās daļas izriet, ka sociālās atlaides izmaksas sedz uzņēmumu grupu mātesuzņēmumi vai, attiecīgā gadījumā, uzņēmumi, kas vienlaikus īsteno elektroenerģijas ražošanas, sadales un tirdzniecības darbības.

35 Atbilstoši 45. panta 4. punkta otrajai daļai finansējamo summu procentuālo daļu sadalījums katrai uzņēmumu grupai tiek aprēķināts kā attiecība starp vienu lielumu, kas ir sadales uzņēmumu sadales tīkliem pievienoto pieslēgumu gada kopskaits un grupā ietilpstošo tirdzniecības uzņēmumu klientu skaits, un otru lielumu, kas atbilst visu uzņēmumu grupu, kuras tiek ņemtas vērā šajā sadalījumā, visu pieslēgumu vidējai gada vērtībai un klientiem.

36 Tātad, kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, finansējamo summu procentuālo daļu sadalījums ir atkarīgs gan no attiecīgo uzņēmumu sadales tīkliem pievienoto pieslēgumu skaita, gan no klientu skaita, kuriem šie uzņēmumi sniedz tirdzniecības pakalpojumus.

37 Tādējādi no Likuma 24/2013 45. panta 4. punkta pirmās un otrās daļas izriet, ka visu uzņēmumu grupas mātesuzņēmumi un visi šajā tiesību normā minētie uzņēmumi, kuriem ir uzticēts finansēt sociālo atlaidi, tieši vai ar tāda uzņēmuma starpniecību, kas pieder šādai uzņēmumu grupai, sniedz elektroenerģijas tirdzniecības pakalpojumus un tādējādi tiem ir jāpiemēro elektroenerģijas cenas samazinājums neaizsargātiem patērētājiem, kas izriet no minētās sociālās atlaides. Tādējādi Spānijas likumdevēja paredzētajā sistēmā ir noteikta sabiedriskā pakalpojuma saistība, kuras izmaksas ietekmē daļu no uzņēmumiem un uzņēmumu grupām, kam ir uzticēts sniegt šādu pakalpojumu.

38 Trešām kārtām, no Likuma 24/2013 45. panta 4. punkta piektās daļas izriet, ka iemaksas, kas jāveic katram no minētajiem uzņēmumiem, atbilstoši finanšu pienākumam saistībā ar sociālo atlaidi, iemaksā īpašā depozīta kontā, kuru šim nolūkam ir izveidojusi administratīvā iestāde, kas atbildīga par tā pārvaldību. Šajā sakarā, kā Spānijas valdība norādīja savā atbildē uz Tiesas rakstveida jautājumiem, šāda pienākuma vienīgais mērķis ir finansēt sociālo atlaidi.

39 Tādējādi no šiem elementiem izriet, ka ieņēmumi no šīm iemaksām tiek izmantoti vienīgi sociālās atlaides finansēšanai. Sociālās atlaides izmaksas nosaka kopējo summu, kas elektroenerģijas uzņēmumiem, kuriem tā ir jāapmaksā, ir jāatskaita šo finanšu izmaksu segšanai. No tā izriet, ka sabiedriskā pakalpojuma saistību, kuras ietver sociālo atlaidi, atbilstības pārbaudi Direktīvas 2009/72 noteikumiem nevar nodalīt no tās par finanšu iemaksām, kas ir to finansēšanas veids (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2016. gada 10. novembris, *DTS Distribuidora de Televisión Digital*/Komisija, C-449/14 P, EU:C:2016:848, 67. un 68. punkts).

40 No tā izriet, ka ar sociālo atlaidi noteiktās sabiedriskā pakalpojuma saistības veido divi elementi, proti, pirmkārt, noteiktiem neaizsargātiem patērētājiem piegādātās elektroenerģijas cenas samazinājums un, otrkārt, finansiālās iemaksas, lai segtu šīs cenas samazinājuma izmaksas, un tie ir neatdalāmi saistīti.

41 Līdz ar to ir jāuzskata, ka pamatlietā aplūkotās obligātās finansiālās iemaksas, ciktāl tās ir ar sociālo atlaidi saistīto sabiedriskā pakalpojuma saistību neatņemama daļa, ietilpst Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkta piemērošanas jomā.

42 Otrkārt, ir jāatgādina, kas atbilstoši šai tiesību normai, pilnībā ievērojot attiecīgās LES līguma tiesību normas, it īpaši LESD 106. pantu, dalībvalstis var, ņemot vērā vispārējās tautsaimnieciskās intereses, noteikt elektroenerģijas nozares uzņēmumiem sabiedrisko pakalpojumu saistības, piemēram, attiecībā uz drošību, tostarp pieslēgumu drošību, regularitāti, kvalitāti un cenu, kā arī vides aizsardzību. Šādas saistības ir skaidri jādefinē, tām jābūt pārskatāmām, nediskriminējošām, kā arī pārbaudāmām, un ar tām ir jāgarantē, ka Savienības elektroenerģijas uzņēmumi vienādi var piekļūt vietējiem patērētājiem.

43 Šajā ziņā vispirms ir jānorāda – tā kā Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkts un Direktīvas 2009/73 3. panta 2. punkts būtībā ir identiski un šo abu direktīvu galvenais mērķis, kā norāda Eiropas Komisija, ir saskaņot to reglamentētās tautsaimniecības nozares atbilstošās tiesību normas, lai nodrošinātu pilnībā atvērtu un konkurētspējīgu iekšējo tirgu, Tiesas judikatūra attiecībā uz šo pēdējo minēto tiesību normu ir attiecināma uz minēto Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktu.

44 Ņemot vērā šo precizējumu, no Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet – lai gan valsts iejaukšanās elektroenerģijas cenas noteikšanā ir šķērslis uz konkurenci balstīta elektroenerģijas tirgus izveidei, šāda iejaukšanās Direktīvas 2009/72 kontekstā tomēr ir pieļaujama, ja ir ievēroti trīs nosacījumi. Pirmkārt, šīs iejaukšanās īstenošanai ir jābūt paredzētai, lai sasniegtu vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes mērķi, otrkārt, tai ir jāatbilst samērīguma principam un, treškārt, ar to ir jāparedz skaidri definētas, pārskatāmas, nediskriminējošas un pārbaudāmas sabiedriskā pakalpojuma saistības un jāgarantē Savienības elektroenerģijas uzņēmumiem vienlīdzīga piekļuve patērētājiem (pēc analoģijas skat. spriedumus, 2016. gada 7. septembris, *ANODE*, C-121/15, EU:C:2016:637, 36. punkts, kā arī 2020. gada 30. aprīlis, *Overgas Mrezhi* un *Balgarska gazova asotsiatsia*, C-5/19, EU:C:2020:343, 56. punkts).

45 Attiecībā uz šo pēdējo nosacījumu, it īpaši prasību, ka sabiedriskā pakalpojuma saistības, kas vienīgās aplūkotas saistībā ar pirmo uzdoto jautājumu, nedrīkst būt diskriminējošas, ar Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktu ir atļauts vispārīgi noteikt sabiedriskā pakalpojuma saistības "uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē", nevis konkrēti noteiktiem uzņēmumiem. Šajos apstākļos uzņēmumu, kuriem tiek uzticētas sabiedrisko pakalpojumu saistības, noteikšanas kārtībā *a priori* nevar izslēgt nevienu no uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē. Tādējādi jebkādai iespējamai atšķirīgai attieksmei ir jābūt objektīvi pamatotai (pēc analoģijas

skat. spriedumus, 2016. gada 7. septembris, *ANODE*, C-121/15, EU:C:2016:637, 71. punkts, kā arī 2020. gada 30. aprīlis, *Overgas Mrezhi* un *Balgarska gazova asotsiatsia*, C-5/19, EU:C:2020:343, 80. punkts).

46 Tādējādi – ciktāl, lai gan sabiedriskā pakalpojuma saistības attiecībā uz sociālo atlaidi ir noteiktas visiem elektroenerģijas uzņēmumiem, kas tirgo elektroenerģiju Spānijas tirgū, šo saistību finansiālās izmaksas, kuru mērķis ir segt atbilstoši sociālajai atlaidei paredzētās elektroenerģijas cenas samazinājuma izmaksas, neietekmē visus šos elektroenerģijas uzņēmumus, – iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai diferenciācija starpā tādiem uzņēmumiem, kuriem ir jāuzņemas šo izmaksu smagums un kuri no tā ir atbrīvoti, ir objektīvi pamatota (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2020. gada 30. aprīlis, *Overgas Mrezhi* un *Balgarska gazova asotsiatsia*, C-5/19, EU:C:2020:343, 82. punkts un tajā minētā judikatūra).

47 Šajā ziņā no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka valsts likumdevējs ir uzskatījis – tas, ka šīs izmaksas sedz uzņēmumu grupu mātesuzņēmumi vai attiecīgā gadījumā uzņēmumi, kas vienlaikus īsteno elektroenerģijas ražošanas, sadales un tirdzniecības darbības, ļauj kaut netieši sadalīt šīs izmaksas starp galvenajām elektroenerģijas nozares komercdarbībām un tādējādi mazināt to izmaksu ekonomiskās sekas, kas izriet no sabiedriskā pakalpojuma saistībām attiecībā uz sociālo atlaidi.

48 Taču attiecībā uz šādi izvirzīto minēto izmaksu sadalījuma mērķi, iesniedzējtiesa uzskata, ka pamatlietā aplūkotās finansiālās iemaksas ir diskriminējošas, tādējādi neievērojot Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkta noteikumus.

49 Minētā tiesa uzskata, ka dažiem uzņēmumiem, uz kuriem attiecas šīs iemaksas, ir ļoti neliela specifiska ietekme visā Spānijas elektroenerģijas nozarē kopumā, savukārt no minētajām iemaksām ir atbrīvoti citi uzņēmumi vai uzņēmumu grupas, kas var būt labākā situācijā, lai uzņemtos šīs iemaksas vai nu to apgrozījuma dēļ, vai arī to relatīvā nozīmīguma dēļ kādā no darbības nozarēm, vai arī tādēļ, ka tie vienlaikus un integrēti veic divas elektroenerģijas ražošanas, sadales un tirdzniecības darbības.

50 Šajā ziņā ir jānorāda – valsts likumdevēja izvēlētais diferenciācijas kritērijs nav objektīvi pamatots, jo principā, ņemot vērā likumdevēja izvirzīto mērķi sadalīt sociālās atlaides izmaksas starp elektroenerģijas nozares galvenajām komercdarbībām, visiem uzņēmumiem, kas īsteno vismaz vienu no šīm pamatdarbībām, būtu jāsniedz ieguldījums šādu izmaksu finansēšanā.

51 It īpaši, ņemot vērā šo mērķi, nav skaidri redzama atšķirība starp uzņēmumiem, kas īsteno trīs elektroenerģijas ražošanas, sadales un tirdzniecības darbības, un tiem, kuri veic tikai pēdējo minēto darbību un vienu no divām citām darbībām, – attiecībā uz to attiecīgo spēju uzņemties sociālās atlaides radītās finansiālās izmaksas. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka pamatlietā *Administración del Estado* (Valsts pārvalde, Spānija) pārstāvis ir atzinis, ka elektroenerģijas ražošanas un tirdzniecības darbību integrācija sekmē arī sinerģiju un apjomradītus ietaupījumus.

52 Šādos apstākļos, lai gan – kā norāda Spānijas valdība – sociālās atlaides finansēšanas shēma nozīmē, ka vairāk nekā 99 % tās izmaksu gulstas uz pieciem lielākajiem Spānijas elektroenerģijas tirgus dalībniekiem, tomēr valsts likumdevēja izvēlētais kritērijs, lai nošķirtu uzņēmumus, kuriem lielākā vai mazākā mērā ir jāuzņemas šīs izmaksas, un tos, kuri no tām ir pilnībā atbrīvoti, rada atšķirīgu attieksmi pret dažādajiem šajā tirgū iesaistītajiem uzņēmumiem, un tā nav objektīvi pamatota.

53 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts, ka sabiedriskā pakalpojuma saistību izmaksas, kas izpaužas kā elektroenerģijas piegāde par samazinātu tarifu noteiktiem neaizsargātiem patērētājiem, tiek uzticētas tikai uzņēmumu grupu mātesuzņēmumiem vai, attiecīgā gadījumā, uzņēmumiem, kas vienlaikus īsteno elektroenerģijas ražošanas, sadales un tirdzniecības darbības, jo šis valsts likumdevēja izvēlētais kritērijs, lai nošķirtu uzņēmumus, kuriem jāuzņemas šīs izmaksas, un tos, kuri no tām ir pilnībā atbrīvoti, rada atšķirīgu attieksmi pret dažādajiem šajā tirgū iesaistītajiem uzņēmumiem, un tā nav objektīvi pamatota.

Par otro jautājumu

54 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts, ka sabiedrisko pakalpojumu saistību, kas izpaužas kā elektroenerģijas piegāde par samazinātu tarifu noteiktiem neaizsargātiem patērētājiem, finansēšanas shēma tiek ieviesta bez laika ierobežojuma un bez kompensācijas pasākuma.

55 Pirmkārt, ir jānosaka, vai ar šāda sabiedriskā pakalpojuma saistību finansēšanas shēmas ierobežojuma laikā neesamību tiek pārkāpts samērīguma princips. Kā tas ir atgādināts šī sprieduma 44. punktā – šī principa ievērošana izpaužas virknē apstākļu, kas atļauj valsts iejaukšanos elektroenerģijas cenu noteikšanā atbilstoši Direktīvai 2009/72. Tiesa ir atzinusi, ka šāda iejaukšanās var ietekmēt brīvu cenu noteikšanu tikai tiktāl, cik tas ir nepieciešams vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes mērķa, ko ar to ir iecerēts sasniegt, īstenošanai, un tātad tikai ierobežotā laika posmā. Tas uzliek pienākumu periodiski pārskatīt minētās iejaukšanās nepieciešamību (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2010. gada 20. aprīlis, *Federutility* u.c., C-265/08, EU:C:2010:205, 33., kā arī 35. punkts).

56 Šajā ziņā valsts tiesām ir jāpārbauda, vai un kādā mērā pārvaldei saskaņā ar valsts tiesībām ir pienākums periodiski un pietiekami bieži pārskatīt tās iejaukšanās elektroenerģijas cenu [noteikšanā] nepieciešamību un kārtību, ņemot vērā izmaiņas elektroenerģijas nozarē (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2020. gada 30. aprīlis, *Overgas Mrezhi* un *Balgarska gazova asotsiatsia*, C-5/19, EU:C:2020:343, 71. punkts).

57 Tomēr šis periodiskās pārskatīšanas pienākums attiecas tikai uz iejaukšanās elektroenerģijas cenu [noteikšanā] nepieciešamību, kā arī uz šādas iejaukšanās kārtību. Tas savukārt neattiecas uz šī iejaukšanās pasākuma cenu noteikšanā finansēšanas shēmu, proti, šajā gadījumā – sociālo atlaidi. Šī finansēšanas shēma, protams, ir elements, kas ir nedalāmi saistīts ar iejaukšanās pasākumu cenu noteikšanā, bet kurš autonomi neietekmē elektroenerģijas cenas. Turklāt tieši iejaukšanās pasākums cenu noteikšanā, nevis minētā finansēšanas shēma ir vērsts uz to, lai sasniegtu vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes mērķi, attiecībā uz kuru ir jāpārbauda samērīguma principa ievērošana atkarībā no izmaiņām elektroenerģijas nozarē.

58 Līdz ar to, lai gan no atbildes uz pirmo jautājumu izriet, ka sabiedriskā pakalpojuma saistību, kas izpaužas kā pienākums piegādāt elektroenerģiju par samazinātu cenu, finansēšanas shēmai ir jāatbilst Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktā paredzētajam nediskriminācijas principam, prasību ievērot samērīguma principu, kas izriet no Tiesas judikatūras par šo tiesību normu, turpretī nevar interpretēt tādējādi, ka dalībvalstīm ir pienākums periodiski un bieži pārskatīt minēto finansēšanas shēmu.

59 Otrkārt, attiecībā uz kompensācijas pasākumu neesamību, pirmām kārtām, ir jākonstatē, ka Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punktā nav nevienas norādes uz iespējamu kompensācijas pienākumu, ko dalībvalstis nosaka elektroenerģijas nozares uzņēmumiem par sabiedriskā pakalpojuma saistībām saskaņā ar šo tiesību normu. Otrām kārtām, saskaņā ar Direktīvas 2009/72 3. panta 6. punktu, ja nosaka finansiālu kompensāciju, citus kompensācijas veidus un ekskluzīvas tiesības, ko dalībvalsts piešķir šī 3. panta 2. un 3. punktā minēto saistību izpildei, to dara nediskriminējoši un pārskatāmi.

60 Tādējādi no Direktīvas 2009/72 3. panta 2. un 6. punkta izriet, ka dalībvalstīm nav jāpiešķir finansiāla kompensācija, ja tās nolemj uzlikt sabiedriska pakalpojuma saistības atbilstoši šī 3. panta 2. punktam. Tas pats noteikti attiecas uz šo saistību finansēšanas shēmu, kas – kā izriet no pirmā jautājuma pārbaudes – ir daļa no tām. Līdz ar to šādas kompensācijas neesamība sabiedriska pakalpojuma saistību finansēšanas shēmā pati par sevi nav pretrunā pēdējai minētai tiesību normai.

61 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to tiek pieļauts, ka sabiedriskā pakalpojuma saistību finansēšanas shēma, kas izpaužas kā elektroenerģijas piegāde par samazinātu tarifu noteiktiem neaizsargātiem patērētājiem, tiek ieviesta bez laika ierobežojuma un bez kompensācijas pasākuma.

Par tiesāšanās izdevumiem

62 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

1) **Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu 3. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauts, ka sabiedriskā pakalpojuma saistību izmaksas, kas izpaužas kā elektroenerģijas piegāde par samazinātu tarifu noteiktiem neaizsargātiem patērētājiem, tiek uzticētas tikai uzņēmumu grupu mātesuzņēmumiem vai, attiecīgā gadījumā, uzņēmumiem, kas vienlaikus īsteno elektroenerģijas ražošanas, sadales un tirdzniecības darbības, jo šis valsts likumdevēja izvēlētais kritērijs, lai nošķirtu uzņēmumus, kuriem jāuzņemas šīs izmaksas, un tos, kuri no tām ir pilnībā atbrīvoti, rada atšķirīgu attieksmi pret dažādajiem šajā tirgū iesaistītajiem uzņēmumiem, un tā nav objektīvi pamatota.**

2) **Direktīvas 2009/72 3. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to tiek pieļauts, ka sabiedriskā pakalpojuma saistību finansēšanas shēma, kas izpaužas kā elektroenerģijas piegāde par samazinātu tarifu noteiktiem neaizsargātiem patērētājiem, tiek ieviesta bez laika ierobežojuma un bez kompensācijas pasākuma.**

[Paraksti]